

Република Србија
Аутономна покрајина Војводина
Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

***Извештај о стању локалне мреже аутоматског
мониторинга квалитета амбијенталног ваздуха у
Аутономној покрајини Војводини у 2016.години којом
управља Покрајински секретаријат за урбанизам и
заштиту животне средине***

Нови Сад, 2017. година

Стање локалне мреже аутоматског мониторинга квалитета амбијенталног ваздуха

У складу са члановима 9. и 15. Закона о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 75/09, 10/13), а у циљу ефикасног управљања квалитетом ваздуха на територији АПВ, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине успоставио је локалну мрежу мерних станица за фиксна мерења на територији Војводине, коју чини 7 аутоматских станица за праћење квалитета амбијенталног ваздуха (Суботица, Зрењанин, Сомбор, Кикинда, Нови Сад-Шангај, Делиблатска пешчара, Обедска бара) и централни систем за прикупљање и обраду података из локалне мреже аутоматских станица. Мрежа је успостављена 2008.г, изузев аутоматске станице Зрењанин која је у функцији од 2005.г.

У складу са чланом 15. наведеног Закона, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, као надлежни орган АПВ, врши координацију свих активности ове локалне мреже (**Слика 1**).

ПСУЗЖС-Република Србија, Аутономна покрајина Војводина, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине-плаве ознаке; ОБ-Република Србија, Аутономна покрајина Војводина, Општина Беоцин-љубичаста ознака

Слика 1. Мрежа аутоматског мониторинга амбијенталног ваздуха у АПВ (по типу станице и оператеру)

Пројектом **IPA 2012 „Успостављање интегрисаног система мониторинга квалитета ваздуха“**, омогућена је интеграција локалне мреже за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха, којом управља Секретаријат, у интегрисани систем аутоматског мониторинга квалитета ваздуха на територији Републике Србије. У овај систем су, поред државне мреже, укључене и остале локалне мреже аутоматског мониторинга (Град Београд и Град Панчево). Носилац Пројекта је Агенција за заштиту животне средине РС, која управља целим системом и државном мрежом аутоматског мониторинга квалитета ваздуха и одговорна је за слање података о квалитету животне

средине Европској агенцији за заштиту животне средине у складу са Одлуком Европске комисије 2011/850/EU. Софтверски пакет за аквизицију података из постојећих мрежа, „Košava V3“, израђен у оквиру Пројекта, омогућава: приказ података у реалном времену; контролу квалитета и валидацију добијених података; размену података у различитим форматима; табеларну и графичку презентацију резултата; повезивање са EIONET мрежом и јавни приступ подацима преко интернет портала.

Спецификација локалне мреже аутоматског мониторинга по EoI класификацији, односно типу станица и мереним основним и специфичним параметрима, дата је у **Табели 1.**

Табела 1. Локална мрежа аутоматског мониторинга квалитета ваздуха којом управља Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

Зона/ Агломерација	Град	Надлежност	Назив	Класификација по EoI ¹			Параметри (Гасови и суспендоване честице)	Физичко стање - Метео параметри
				Тип станице	Врста подручја	Карактеризација зоне		
	Кикинда	ПСУЗЖС	Кикинда-Шумица	I	S	IR	VTEX, O ₃	t, RH, w _d , w _s
	Беочин	ОБ, Lafarge Беочинска фабрика цемента, ПСУЗЖС	Беочин-Водовод	B	S	CI	SO ₂ , NO/NO ₂ /NO _x	t, RH, p, w _d , w _s
	Зрењанин	ПСУЗЖС	Зрењанин	T	U	RC	VTEX, O ₃ , CO, NO/NO ₂ /NO _x , H ₂ S/SO ₂ , PM ₁₀	t, RH, p, w _d , w _s
	Суботица	ПСУЗЖС	Суботица	T	U	C	VTEX, O ₃ , CO, NO/NO ₂ /NO _x , PM _{2.5/10}	t, RH, p, w _d , w _s , UVB
	Сомбор	ПСУЗЖС	Сомбор	T	U	RC	VTEX, O ₃ , CO	t, RH, p, w _d , w _s , UVB
	Делиблатска пешчара	ПСУЗЖС	Делиблатска пешчара	B	R	N	VTEX, O ₃	t, RH, w _d , w _s
	Обедска бара	ПСУЗЖС	Обедска бара	B	R	AN	VTEX, O ₃ , H ₂ S/SO ₂	t, RH, w _d , w _s
	Нови Сад	ПСУЗЖС	Нови Сад-Шангај	I	S	IR	VTEX, H ₂ S/SO ₂	t, RH, w _d , w _s

параметри: CO-угљен моноксид; SO₂-сумпор диоксид; NO/NO₂/NO_x-азотни оксиди; O₃-озон; VTEX-бензен, толуен, етил бензен и ксилени; H₂S-сумпор водоник; PM_{2.5}/PM₁₀-суспендоване честице;

метео-параметри: t-температура, RH-релативна влажност, w_d-правац ветра, w_s-брзина ветра

ПСУЗЖС-Република Србија, Аутономна покрајина Војводина, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине; ОБ - Република Србија, Аутономна покрајина Војводина, Општина Беочин;

***EoI класификација:**

1) Тип станице: саобраћај (T); индустрија (I); базна (B)

2) Тип области: урбана (U); приградска (S); рурална (R)

3) Карактеристике области: стамбена (R); пословна (C); индустријска (I), пољопривредна (A); природна (N); стамбено/пословна (RC); пословно/индустријска (CI); индустријско/стамбена (IR); стамбено/пословна/ индустријска (RCI); пољопривредна/природна (AN)

***-АС Беочин-Водовод је тројно власништво Општине Беочин, Лафарге Беочинске фабрике цемента и Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине; станица је ван функције од 2011.г.

** -АС Зрењанин је ван функције од краја 2015.г.

Локална мрежа аутоматског мониторинга квалитета ваздуха, којом управља Секретаријат, има значајне проблеме у обезбеђивању континуалног рада и оптималног функционисања, као последица недостатка финансијских средстава и дугог века експлоатације. Аутоматска станица Зрењанин (постављена 2005. г.) је ван функције од 2015.г. због дотрајалости опреме. Њена реконструкција и обнова анализаторима новије генерације, као и поновно пуштање у рад реализоваће се у 2017.г. Такође је неопходно, с обзиром на трећинско власништво, у договору са општином Беочин и Лафарге Беочинском фабриком цемента, изнаћи решење за поновно успостављање и пуштање у рад аутоматске станице Беочин –Водовод.

¹ EoI класификација: 97/101/EC - Council Decision establishing a reciprocal exchange of information and data from networks and individual stations measuring ambient air pollution within the Member States

У 2016.г. обезбеђена су финансијска средства за одржавање и сервисирање локалне мреже аутоматског мониторинга квалитета ваздуха у износу од укупно 15.915.329,30 динара без ПДВ-а, односно 19.098.395,16 динара са ПДВ-ом.

Резултати мерења у 2016.г. указују да за 26.5% мерених параметара није испуњен услов за минималну расположивост података на годишњем нивоу. Уколико се смањи захтев за минималну расположивост података за 5%, као апроксимација губитка података услед редовног одржавања, онда само за 14.7% мерених параметара није испуњен захтев за минималну расположивост података. За само 4 параметра (ВТЕХ - АС Нови Сад-Шангај) од укупно 34 (11.8%), није био испуњен услов за валидност података и стога за ове параметре није урађена оцена квалитета ваздуха. Сви резултати мерења из локалне мреже су обрађени, анализирани и приказани у годишњем извештају.

Досадашњим напорима и улагањима из буџета АПВ, локална мрежа којом управља ПСУЗЖС, није у потпуности усклађена са потребама које произилазе из законске регулативе. Анализе рада мреже и резултата мерења указују да је потребно модернизовати мрежу, успостављањем нових мерних места, набавком нове опреме, већим обухватом мерених параметара, као и премештањем појединих мерних станица на друге локације (АС Сомбор, АС Кикинда, АС Зрењанин, АС Делиблатска пешчара, АС Нови Сад-Шангај), у складу са законским прописима и тиме осигурати све предуслове за извештавање према ЕУ. Такође је неопходно обезбедити додатне анализе суспендованих честица (анализе садржаја и хемијског састава фракција **PM₁₀** и **PM_{2.5}**), тестове еквиваленције за нереперентне методе, као и праћење прекурсора озона. У складу са **Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха** (Службени гласник РС, 11/2010, 75/2010, 63/2013), а у циљу успостављања пуног програма мерења са опремом која задовољава критеријуме осигурања квалитета мерења и података, као и у циљу осигурања минималног броја мерних места која се користе за размену података и задатог обухвата података на годишњем нивоу, потребно је обезбедити одговарајућа финансијска средства.

Буџетом Аутономне покрајине Војводине у 2017.г. обезбеђен је део средстава за обнављање и оптимално функционисање локалне мреже аутоматског мониторинга. Приоритетно, средства ће бити усмерена на поново успостављање рада АС Зрењанин, као и додатно опремање референтним узоркивачима за праћење суспендованих честица (АС Кикинда, АС Сомбор) и анализатора за сумпор диоксид у АС Суботица. На овај начин би се АС Суботица у потпуности опремила за праћење свих релевантних параметара који произилазе из законске регулативе за праћење утицаја саобраћаја на квалитет ваздуха.

Закључна разматрања

Следом наведеног, а имајући у виду обезбеђивање оптималнијег праћења квалитета ваздуха у локалној мрежи којом управља ПСУЗЖС, правовремено извештавање јавности, као и испуњавање свих законских обавеза, неопходно је обезбедити финансијска средства за редовно одржавање и функционисање мреже. Тиме ће се обезбедити сви технички предуслови за испуњавање захтева у погледу квалитета података (минимална расположивост и валидност података дефинисана нашом законском регулативом и ЕУ директивама) за дати обухват параметара.

У циљу потпуне оптимизације локалне мреже (већи обухват параметара, мерна опрема новије генерације, премештање постојећих мерних станица, успостављање нових мерних станица...) неопходно је обезбедити додатна финансијска средства у наредном периоду.

Република Србија
Аутономна покрајина Војводина

Покрајинска влада

Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад
Т: +381 21 487 4260 Ф: +381 21 456 079
pokrajinska@vojvodina.gov.rs

БРОЈ: 501-701/2017

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ
И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 2029

Датум: 18-09-2017
НОВИ САД

ДАТУМ: 14. септембар 2017. године

Покрајинска влада, на 86. седници одржаној 14. септембра 2017. године, размотрила је **ИЗВЕШТАЈ О СТАЊУ ЛОКАЛНЕ МРЕЖЕ АУТОМАТСКОГ МОНИТОРИНГА КВАЛИТЕТА АМБИЈЕНТАЛНОГ ВАЗДУХА У АУТОНОМНОЈ ПОКРАЈИНИ ВОЈВОДИНИ У 2016. ГОДИНИ, КОЈОМ УПРАВЉА ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ** и донела следеће

ЗАКЉУЧКЕ

1. Прихвата се Извештај о стању локалне мреже аутоматског мониторинга квалитета амбијенталног ваздуха у Аутономној покрајини Војводини у 2016. години, којом управља Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине.
2. Задужује се Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, да координира рад локалне мреже мерних станица за праћење квалитета амбијенталног ваздуха на нивоу АП Војводине, успостављене од стране Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине.
3. Закључке доставити Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине.

ДОСТАВИТИ:

Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине

